

Motion till riksdagen 2023/24:2588

av **Helena Vilhelmsson m.fl. (C)**

Situationen för kvinnor som tvingas leva gömda

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att implementera åtgärderna från Jämställdhetsmyndighetens rapport ”Att leva med skyddade personuppgifter” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor med skyddad identitet självständigt ska kunna ansöka om kontaktförbud och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kunskapen hos myndigheter som kan komma i kontakt med kvinnor som lever gömda samt om att förändra lagstiftningen så att kvinnor som lever gömda inte ska behöva riskera att röja sin identitet på grund av offentlighetsprincipen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dom om våld i nära relation alltid ska ha betydelse vid beslut om vårdnad och umgänge vid vårdnadstvister och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor som lever under skyddad identitet aldrig ska åläggas att ansvara för att lämna barn hos förövaren när umgängesrätt föreligger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Under pandemin vände vi oss vid att inte få träffa vänner, familj eller övriga släktingar som vi brukar. Vi visste inte riktigt hur våra gamla föräldrar mårde och barnen fick inte träffa sina morföräldrar.

Under de år som vi levde isolerade, i ett stängt samhälle, var det frustrerande och jobbigt och vi har känt oss begränsade i tillvaron. Tillfredsställelsen var stor när samhället återgick till det normala.

Men det ”normala” gäller inte alla medborgare i Sverige. Det gäller inte de som tvingas att leva isolerade från gamla vänner varje dag, varje månad, varje år. De som tvingas att riva upp sin vardag, ta barnen från skolan och flytta till en ny adress på en ort där de inte känner någon. De som tvingas att klippa alla band med sin familj. Kvinnor som tvingas att leva gömda, för att deras liv och hälsa hotas av en man som de tidigare haft en relation med.

Dessa kvinnor får sina liv beskurna på ett långt mycket värre sätt än vad vi fick genomleva under pandemins restriktioner. De tvingas själva att bekosta sin flytt och betala sina omkostnader för larm och säkerhetsanordningar. De riskerar att myndigheter eller bekanta röjer deras identitet. De får flytta igen. De nekas ofta lån av banker för att köpa hus, för de kanske måste flytta snart igen ... Deras försäkringspremier är högre än andras, och de har begränsade möjligheter att skaffa telefonabonnemang. Jämställdhetsmyndigheten har i sin rapport ”Att leva med skyddade personuppgifter” slagit fast en mängd åtgärder för att stärka rättigheterna för gömda kvinnor. Nu är det dags för handling. Situationen ska inte underlättas, den ska upphöra. Kvinnor som tvingas att leva gömda ska inte behöva stå för kostnaderna och deras vardag ska så snabbt som möjligt återgå till det som vi andra människor tar för givet, nämligen ett liv fritt från våld.

Kvinnors fundamentala mänskliga rättigheter åsidosätts när våldsamma mäns rörelsefrihet ofta väger tyngre än kvinnors och barns trygghet och säkerhet. Det är kvinnor som måste fly, gömma sig, medan män fortfarande har friheten att söka upp eller på annat sätt kontakta kvinnorna och därmed fortsätta hoten och trakasserierna.

Idag kan mannen söka upp kvinnans vistelseort när ett kontaktförbud upphör. En kvinna ska kunna leva ett liv fritt från påfrestningen av oron att kontaktförbudet slutar att gälla.

Idag går det inte heller att ansöka om utvidgat kontaktförbud när kvinnan har skyddade personuppgifter, skyddad folkbokföring eller lever gömd. Pågående utredning om en översyn av kontaktförbudslagstiftning tycks inte ta upp frågan om huruvida kvinnor själva ska kunna ansöka om kontaktförbud/förlängt kontaktförbud. Detta måste vägas in i utredningen.

Det finns exempel där kommuner har tvingats att lämna information om huruvida en gömd kvinna arbetar inom kommunen eller inte, trots att kvinnan haft skyddad identitet. Offentlighetsprincipen väger tyngre än kvinnans rättssäkerhet. Detta måste ändras. Kunskapsbristen är stor bland myndigheter och organisationer om situationen för kvinnor som tvingas att leva gömda, vilket framgår med tydlighet i Jämställdhetsmyndighetens rapport ”Skyddade personuppgifter – Oskyddade personer”. Rekommendationerna från rapporten måste omhändertas omgående.

Ibland måste dessutom den gömda kvinnan medverka till att barnen får träffa pappan, som fortfarande kan ha umgängesrätt med gemensamma barn. Samma person som alltså utgör en sådan fara för mamman att hon för sin egen säkerhet fräntas rätten att leva ett normalt liv. Vilket ansvar och vilken press läggs på barnen i en sådan situation?

Vi menar att en dom om våld i nära relation ska ha en tydlig inverkan på bedömningen om en förälders lämplighet vid beslut om vårdnad och umgänge i en vårdnadstvist. Där är vi inte än, det visar tydligt den utredning som

Jämställdhetsmyndigheten redovisade 2021, ”Våld är inget undantag”. Där framkommer att våld eller risk för våld i mycket ringa omfattning ligger till grund för beslut om vårdnad och umgänge. Aspekten att en kvinna som lever gömd tvingas att medverka till att lämna barn till gärningspersonen när umgängesrätt med gemensamma barn föreligger, belyses heller inte tillräckligt i ”Utredningen om vikten av trygghet och kontinuitet för barn i utsatta situationer”.

13 000 kvinnor i vårt land lever med någon form av skyddad identitet. De får inte ett friare liv, inte heller efter pandemin när restriktionerna har lättat.

Helena Vilhelmsson (C)

Stina Larsson (C)

Anne-Li Sjölund (C)